

Kirken vil fortsette å bidra til integrering

Uttalelse fra Mellomkirkelig råd på møte 31. mai-1. juni 2016

Den norske kirke setter pris på mange av de konkrete og konstruktive tiltakene for å fremme god integrering som foreslås i stortingsmeldingen *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk*, som ble lagt fram 11. mai. Regjeringen innbyr til et bredt samarbeid med næringsliv, utdanningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner. Dette er i tråd med god norsk tradisjon. Tros- og livssynssamfunn utgjør en betydelig del av frivilligheten.

Som kirke er vi særlig opptatt av hvilke verdier og menneskesyn som ligger til grunn for regjeringens politikk. Vi har et sterkt engasjement for at flyktingene blir integrert i våre lokalsamfunn på en måte som ivaretar deres verdighet, rettigheter og ressurser. Ut fra dette perspektivet vil vi gi noen overordnede kommentarer til hvorledes vi i Norge tar imot flyktninger og komme inn på noen sider ved integreringsmeldingen.

Kirken ønsker bredt samarbeid

Mange menigheter i Den norske kirke har lang erfaring i å samarbeide med kommuner, skoler, lag og foreninger i lokalsamfunnet for å få til en konstruktiv integrering. Menighetene er en svært viktig ressurs i integreringsarbeidet. Den norske kirke ønsker å bidra til en nasjonal dugnad for å ta imot dem som har måttet rømme fra krig, forfølgelse og andre overgrep, og som søker trygghet og beskyttelse hos oss. Gjestfrihet er et sentralt bibelsk begrep og en tradisjonell verdi i vårt samfunn. Menighetene har en rekke ulike diakonale tiltak. De tilrettelegger for religionsdialog og kulturmøter og inviterer dem som ønsker det inn i et kristent trosfellesskap.

Kirkemøtet i april 2016 behandlet saken «Religionsmøte og dialog» og vedtok en sterk satsing på dette feltet. Kirken ønsker et bredt samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner, på tvers av tros- og livssyn.

Kirkens tro og liv – og våre felles verdier

Kirken har alt fra starten vært knyttet til flukt og eksil. Jesus selv var flyktning som barn, og som voksen inkluderte han i fellesskapet dem som andre holdt utenfor. Kirken fastholder at alle mennesker er skapt i Guds bilde med samme verdi. Dette innebærer at vi ikke kan tåle at menneskeverd graderes, eller at noen utsettes for uverdigg behandling. Mennesker som er på flukt fra krig og nød, er brødre og søstre, og kristen nestekjærighet og solidaritet kjenner ingen landegrensler. Forsøk på å stenge nødlidende medmennesker ute, slik vi nå ser eksempler på i Europa, er et brudd med humanistiske verdier.

Grunnloven slår fast at vårt samfunns verdigrunnlag er de kristne og humanistiske verdier. I møte med flyktninger fortolker vi dette slik at Norge, ut fra de rammebetingelser vi har, må hjelpe flest mulig. Norge er et av de land i verden som har de beste forutsetninger for å ta imot flere flyktninger. Dette må komme i tillegg til den innsatsen vi yter i nærområdene.

Den norske kirke er en av oppdragsgiverne til Kirkens Nødhjelp, og vi har nær relasjon til mange misjons- og diakonale organisasjoner. Vi er medlem i de internasjonale økumeniske organisasjonene og samarbeider med søsterkirker. Dette gir kirken god forståelse for flyktingenes situasjon i hjemlandene og under flukten. Kirkelige aktører er blant de største

humanitære organisasjoner i konfliktområdene og i Europa. Den norske kirke er også medlem av Konferansen av europeiske kirker og Den kirkelige migrasjonskommisjon i Europa. Erfaringene fra kirkenes arbeid med integrering i andre europeiske land er svært relevante også i Norge. Flerkulturelt kirkelig nettverk (Norges Kristne Råd) er også en viktig ressurs for å gi kristne flyktninger et trosfellesskap og tilhørighet i migrantkirker og menigheter.

Menneskeverd og menneskeretter

Mange av flyktningene gjennomgår en dyp livskrise og bærer på traumer, savn og uro for fremtiden. Samtidig har de ressurser, erfaringer og kompetanse som de ønsker å bidra med i det norske samfunnet. Derfor er det viktig at de kommer inn i meningsfullt arbeid, utdanning eller barnehage så raskt som overhodet mulig.

Kirken møter våre nye landsmenn som likeverdige mennesker med samme verdi og rett til selvbestemmelse over eget liv og familieliv, og samme forventninger om å bidra til fellesskapet ut fra egne forutsetninger. I møte med integreringsproblematikken innebærer dette at flyktningenes integritet og rett til ta ansvar for egne liv og valg må ivaretas. Meldingen understreker også dette, men den har en tendens til å betrakte flyktningenes ressurser ut fra det norske samfunnet og arbeidslivets behov for kompetanse. For å ivareta den norske velferdsmodellen er det avgjørende viktig at *alle* bidrar, også migrantene. Men vi må sikre at verdier som likeverd og enkeltindividets valgfrihet i utdanning og yrkesliv, også gjelder dem. Hvis ikke, kan vi få en utvikling med større sosiale og økonomiske forskjeller mellom ulike grupper i befolkningen.

Religiøse behov og trosfrihet

Meldingen inneholder påfallende lite om flyktningenes religiøse behov. Dette er overraskende ut fra kunnskapen om at for mange av dem spiller tro og religiøs tilhørighet og fellesskap en viktig rolle. De har behov for å bearbeide opplevelser i forbindelse med flukten, og mange er redde for en ukjent framtid. De trenger også hjelp til å fortolke den livssituasjonen de har havnet i, sammen med trossøsken og åndelige veiledere.

Den norske stat har ansvar for å legge til rette for at også flyktningenes trosfrihet ivaretas, både mens de bor i mottak og ute i kommunene. Islam og kristendom er de dominerende religionene blant flyktningene som kommer nå. Derfor bør myndighetene nyttiggjøre seg kompetanse og ressurser som finnes i kristne og muslimske menigheter og miljøer.

Kontaktgruppen mellom Mellomkirkelig råd og Islamsk Råd Norge har i over tjue år samarbeidet om en rekke forhold som gjelder relasjoner mellom kristne og muslimer i Norge, samt minoriteters og migranternes rettigheter og levekår i det norske samfunnet. Vi samarbeider allerede med de sentrale utlendingsmyndighetene i dag, men vi vil gjerne utvide dette til regionalt og lokalt samarbeid slik at våre erfaringer kan bidra til god integrering

Rett til familieliv

Integreringsmeldingen understreket hvor viktig familien er for en vellykket integrering. Retten til familieliv er en grunnleggende menneskerett og fastslått i internasjonale konvensjoner. Det å ha visshet om nære familiemedlemmers situasjon og kunne bygge en framtid sammen med sine aller kjæreste, er fundamentalt viktig for et trygt og godt liv. Dette gjelder for oss alle – også for flyktninger. For asylsøkere er ventetiden en stor belastning. Vi ber derfor om så raske avklaringer som mulig, slik at de som får opphold, kan få være med på å berike samfunnet som borgere.

Kirken er særlig opptatt av barnas situasjon. Derfor bekymrer det oss at regjeringen samtidig ønsker å stramme inn familiegjenforening og enslige mindreåriges mulighet for varig opphold. En etisk forsvarlig integreringspolitikk bør måles på hvordan den tar vare på de aller svakeste.

Kulturelt mangfold og kompetanse

Det er avgjørende viktig å gi flyktningene opplæring i norsk lov og kultur- og samfunnsliv. De må også få saklig informasjon om hvilke rettigheter og plikter som gjelder i Norge. Dette må gjøres ut fra en grunnleggende respekt for at de som kommer, er mennesker med en mangfoldig kulturell bakgrunn. Integreringen må skje i et konstruktivt og likeverdig samspill mellom oss som kjenner spillereglene i det norske samfunnet, og de som ønsker å bidra til sitt nye samfunn ut fra sin kunnskap om det gode liv.

Det er positivt at regjeringen vektlegger behovet for opplæring i norsk og samfunnsfag og vil styrke kartlegging og godkjenning av kompetanse, slik at flyktninger og migranter så raskt som mulig får relevant utdanning og/eller integreres i arbeidslivet. Vi er imidlertid skeptiske til en opplæring som kan komme til å få innslag av frykt for sanksjoner om en ikke lykkes. Det er god pedagogikk å sikre trygge og forutsigbare lærings situasjoner.

Meldingen minner om at det finnes mange måter å være norsk på, og at dette må få komme konkret til uttrykk. Innenfor rammen av norsk lov og allment aksepterte normer i det norske samfunnet, må vi ønske et større mangfold av ulike kulturer velkommen. Dette utfordrer vår evne til åpenhet og toleranse. Møter mellom mennesker med ulike kulturer er både utfordrende og berikende. «Det livsynsåpne» samfunnet må ikke bare være et ideal, men noe som realiseres i måten vi tilrettelegger for at et mangfold av kulturer og tros- og livssyn er med og preger vårt samfunn

Dialog som ressurs i integrering

Kirken er glad for at stortingsmeldingen trekker fram den viktige rollen tros- og livssynsdialogen kan spille i integreringen og også synliggjør viktige aktører som Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Norges Kristne Råd og Islamsk Råd Norge. Vi ønsker større vektlegging på religionsdialog som et verktøy; ikke bare for å forbygge konflikter, men for å utdype kulturforståelse, vennskap og respekt for tros- og livssynsmangfold.

Meldingen vier stor plass til tiltak mot voldelig ekstremisme, radikaliserings, kriminalitet, tvangsekteskap og hatefulle ytringer. Dette er viktige anliggender. Fra kirkes side er vi likevel bekymret for at disse temaene kan forbindes med flyktningenes kultur og religion. Vi må snakke åpent om de vanskelige utfordringer mangfoldsamfunnet innebærer. Skal vi imidlertid lykkes med integreringen, må vi også synliggjøre de positive sidene ved andres kultur og religion. Vi må være åpne for at de bringer med seg kunnskap, innsikter og kompetanse som vil berike og utvikle det norske samfunn i en positiv retning. Vi savner refleksjoner over hvorledes f.eks. de muslimske miljøene kan bidra til å integrering, og om kirkene som en arena for fellesskap med kristne innvandrere. Men det er også viktig å huske på at flere av flyktningene ikke har en religiøs overbevisning.

Sammen får vi til mye

Norge er ifølge FN et av verdens beste land å bo i. Så langt har vi på mange måter lykket bra i med å ta imot migranter. De fleste er svært godt integrert, de trives og bidrar med sine ressurser i det norske velferdssamfunnet. Vi har gode relasjoner mellom de ulike tros- og livssynssamfunnene, og vi har mange etablerte dialogarenaer. Vi har som alle andre samfunn også alvorlige utfordringer. Men dersom vi kombinerer Norges økonomiske ressurser, politisk vilje, dugnadsånd og godt samarbeid mellom det offentlige og sivilsamfunnet, har vi et unikt godt utgangspunkt for å ta imot flere medmennesker som trenger beskyttelse